

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joan. Henrici Meibomii De Cervisiis potibusque &
ebriaminibus extra vinum aliis Commentarijs**

Meibom, Johann Heinrich

Helmeftadii, 1668

Caput Decimum Nonum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10160

citande. Nec enim aromata ista coërcent, sed stimulant
conciuntque Venerem, quod omnes norunt.

CAPUT DECIMUM NONUM.

SUMMARIA.

1. Potus ἀπὸ χλοῆς Hippocratis. 2. ex bellidis specie
Chinensium. 3. ex herbarum succo Florida incolarum. 4. po-
tus ex radicibus. 5. de eo locus ex Hellanico. 6. Brasiliano-
rum ex radicibus potus. 7. parandi huius modus. 8. potus
ex arboribus. 9. in insulis Fortunatis. 10. ex palma Indi-
ca. 11. Sura. 12. Fula. 13. Orraca. 14. Palma Indica mul-
tiplex usus. 15. potus ex arbore in regno Senegæ. 16. in in-
sula Samara. 17. ex arbore Thal. 18. ex Hobo. 19. ex be-
tula. 20. lachrymæ potabiles.

- 1 **A**Nte, quam à potibus frumentaceis abeamus, atque iis,
qui ex fructibus fiunt, notandi sunt & alii, ex quibus
est, quem Hippocrates lib. de vict. rat. in morb. ac. ἀπὸ
χλοῆς vocat, sive ex virente herba. Ad hunc referri po-
test Troglodytarum ex paliuri in aqua macerati potus, de
quo Strabo lib. XVI. ποτὸν δὲ τοῖς μὲν πολλοῖς ἀπόβρυμα
παλιύρα. *Vulgus aquam bibit, in qua paliurus sit maceratus.*
- 2 Referri potest Chinensium ille potus, The dictus, ex her-
bulæ foliis, bellidi seu consolidæ minori similibus, cum
parvis per ambitum incisuris, apud Jac. Bontium lib. de
3 conserv. sanit. Indor. Dial. VI. Quemadmodum & alter, aut idem,
eorundem potus, qui ex succo herbæ cujusdam expressus,
Chia dicitur, calidusque hauritur & salutaris. Nam & me-
dicamentosus simul est, ut beneficio ejus pituitam, grave-
dinem, lippitudinem fere nesciant, vitamque benè lon-
gam sine ullo quasi languore traducant ut narrat Jo. Petrus
Maffei Hist. Ind. lib. VI. de Sinensibus, & lib. XII. de Ja-
poniæ incolis, quos tamen potum illum non ex succo her-
bz,

bæ, sed pulvere parare scribit. Huc retulerim etiam Flori-
danorum potum ex multiplici herbarum succo, quem *Cass-*
inet vocant; cervisiæ colorem præ se ferentem, gustu non
abominando, ut refert Auctor Expeditionis in Floridam,
Benzonis Historiæ Novi Orbis adjunctus, cap. III. Persæ
pto potu utuntur aqua, cui herbam incoquunt, *Tzai* di-
ctam, quam ex Chattai Tartariæ parte adferri curant, ad-
jiciuntque semen fœniculi quod apud eos nascitur, magni-
tudine seminis secalis nostratis. Potam prædicant à sani-
tate, & qualitate ventriculum, pulmones & hepar robo-
rante, ut refert Adamus Olearius Itin. Persici part. II. Per- 4
tinent huc etiam potus ex radicibus confecti. De iis Hel- 5
lanicus, in libro quem *κτίσις* inscripsit, apud Athenæum
lib. x. de *bryto* agens, *πύρασι ἢ βρύτων*, inquit; *ἐκ πίτων καὶ*
θύρασι ἢ θράκας ἐκ τῶν κελύων. *Brytum ex radicibus bibunt,*
ut Thraces ex hordeo. Hodie Brasiliiani potus sibi parant ex 6
radicibus *aiyima caxera*, quem nominant *Aipy*: ex radice
batata, cui nomen *Ietici*: & ex farina radice *mandioca*,
sive è *beia* & *Tepioia*, dictum *Bentingui* & *Tipiaci*, ut est
apud Georg. Marcgravium *Rer. natural. Brasil. lib. I. cap.*
IX. & lib. II. cap. VII. Modum conficiendi potus in Bra- 7
lia describit Jo. Lerijs *Navigat. in Brasil. cap. XII.* *Radices*
Aypi & Maniot, inquit, *mulieres minutatim concidunt, &*
in vasis luteis supercalefaciunt, quoad mollescant, emollitas
ab igne removeant ac defervescere sinunt. Hinc circa vasa
illa sedentes, frustra remollita mandendo comminuunt; dein
singula manu ab ore excipientes, in aliud vas igni impositum
dejiciunt, ut ibi rursus fervere faciant, baculo autem continuo a-
gitant, donec satis fervere iudicent: tum secundo à flammis
ablatum in alia vasa è cannis minime colata reponunt: ubi
rursus ferverit, despumatumque fuerit, cannas illas eperiunt
& servant. Venerunt etiam porro in bibendi usum potus 8

ex arboribus, five earum succis parati. Ea de re Juba Mauri-
 taniæ rex apud Plinium lib. vi. cap. xxxii. meminit. A
 9 gens enim de insulis Fortunatis, earum primam ait vocari
 Ombrion, nullis adificiorum vestigiis, habereq; in montibus
 stagnum arbores similes ferula, ex quibus aqua exprimantur,
 ex nigris amara, ex candidioribus potui iucunda. Joan. Bo-
 daeus Comm. ad Theophr. Hist. plant. lib. iv. cap. xii. &
 Salmasius arbores eas censet fuisse arundines saccharinas,
 ex quibus saccharum exprimatur. Sed quid arundini, si
 formam spectes, commune cum ferula. Verum & alios
 habent ex arboribus potus gentes aliæ, quos tamen ex iis
 non exprimunt; sed ramis aut caudicibus incisus arbores i-
 10 psæ per se succum potulentum fundunt. De palma Indicâ,
 quæ hodie in regno Malabar, Calicuto, insulis Maldivis,
 locisque aliis provenit, referunt scriptores, eam inter cæ-
 teros usus incolis etiam potum præstare, quem *suram* alii,
 alii *tuacam* vocent. Incidunt arboris ramos aliquot ex ala-
 11 tioribus, atque ad eos vascula alligant ampla, sed angustis
 oris orificiis, in quibus succum exstillantem, five *suram*
 colligunt, vini musti instar dulcem. Ejus partem vitreis
 12 deinde organis destillant, & *fulam* vocant, five *florem*,
 quam promptius a juncendi, quam nostram aquam vi-
 13 tæ, seu ardentem. Partem reliquam decoctam *orracam*
 vocant, cui interdum de destillata aliquid addunt, ut sit
 fortior. Si *sura*, ut primum ex arbore excipitur, Soli ex-
 ponatur, acetum ex ea fit satis acre. Quod post exceptam
Suram secundo loco extillat, ignis vel solis calore inspissat-
 tur in *saccharum*, quod *Iagra* appellatur. Ad de arbore
 ea Lud. Vartomannum, seu Romanum Navigat. suæ lib.
 v. cap. xvi. Jo. Maffei Hist. Ind. lib. v. & vii. Gasiam
 ab Horto Hist. Arom. lib. i. cap. xxvi. Christoph. Acoſtam
 Aromat. lib. i. cap. de palma Ind. Josephum Indum cap.

cxlvii. & cxlviii. Levinum Hulsum Navigat. ii. cap. iii.
pluresque alios. Est autem hæc arbor ea quæ *Nucem indi-*
cam nobis dictam profert, incolis *cocos* nominatam. Ar-
bor sane pulcherrima omniumque utilissima; ut quæ una 14
hominibus sui loci *cibum* ex se præbeat, *potum*, *oleum*, *a-*
cetum, *mel*, *lac*, *butyrum*, *linum*, *pannum*, *patinas*, *pocula*, *li-*
gna ad focum, *ad naves*, & *carbones*, si vera sunt, quæ de ea
hodie affirmantur. Sunt vero & aliæ arbores, partim huic
affines, ac similes, partim dissimiles ac diversæ, gentibus
aliis *potum* proferentes. Aloysius Cadamustus Navigat.
sua cap. xxvi. de quadam in regno Senegæ Nigritarum in 15
Africa sic scribit: *Alia est arbor, quæ ibi minime frequens*
est: hæc arbores uno anno continuo succos emittunt, lacryma-
rum instar. Succus appellatur mignol. Et ut uberio-rem ha-
beant succi proventum, arbores sauciant, & statim profilit
succus, qui vase aliquo excipitur. Huic liquori color inest sub-
cinericus, & serum lactis præsentat, nec maior est proven-
tus, quam bina vel terna mensura die noctuque. Huius est in-
credibilis suavitas, & ut vinum inebriat, nisi aqua immixta
fuerit. Qui prima die provenit ex sauciata arbore, is est dul-
cior, & omni vino perquam dulci præstat, sed indies suavita-
tem amittit, fitque acidus & acris, tamen tertio die aut quar-
to magis homini conducit, id ego expertus sum pluries &c. In 16
regno & insula Samara (an Sumatra?) M. Paullus Vene-
tus ait Itinerar. lib. iii. cap. xvi. *potum* ex arborum ramis
colligi in sequentem ab incolis modum. *Sunt in ea insula,*
inquit, arbores multe & parvæ, habentes singula ramos qua-
tuor, quos certo tempore anni incidentes, colligunt stillantem
liquorem, qui tam largiter ex incisura profluit, ut per diem
& noctem urceum colligant ex uno ramo. Quo evacuato, rur-
sum adhibent ramo urceum, & id tam diu frequentant, donec
stillicidium illud desierit. Et hæc est vindemia illorum. Pro-

vocant quoque arborem ad largiora fluenta per aquarum rigationes, quas fundunt ad arborum radices, quando tardius inceperit emittere lachrymam. Sed is liquor non est tam sapidus, ut ille qui suapte natura effluit. Atque eadem sibi ratione potum parare incolae regni Faufur, & insulae Seilam,

17 idem tradit auctor cap. XIX. & XXII. In Taprobana praeter ea insula, ait Scaliger pater Exerc. cxxxvii. arborem esse Thal vocatam, cujus è ramo caeso stillet succus ad bibendum. Arborem item aliam Exercit. cl. scribit esse, è palmarum numero, à vulgari tamen palma differentem: caedi hanc ad imum trunci, atque inde oriri liquorem, quem incolae aqua temperent, alioquin ebrii futuri: servatum autem

18 esse, sapore non ingrato. *Hobus*, sive *Hovus*, procera & pulchra arbor est Hispaniolae, umbræ salubritate commendata. In aquarum penuria, qui sitiunt, hujus arboris pede illaqueato, è radicibus ejus taleam exscindunt. Mox alterum taleæ caput ori inferentes, velut gutti aut ampullae epistomium, altero manu eiato, tantam inde humoris vim exsugunt, ut facillime sitim restinguant. Guttatim videlicet primo stillante aqua, mox tractim & continuo velut filo defluente, ut quamvis sitibundos expleat. Testes rei Oviedus Hist. Ind. lib. iix. cap. II. & Urbanus Calvero Noris ad Hier. Benzoni Hist. Novi orb. lib. I. cap. xxvii.

19 Apud nos in vulgus fere notum est, *betula* caudicem & ramos ubi in veris initio, ante quam folia prodeant perforantur, ingentem liquoris limpidissimi copiam fundere: inspidam quidem & fere aqueam ex caudice prope terram, non ingratham vero & subacidulam ex ramis. Effluunt autem sæpe ex ramo trium digitorum spissitudinis ad semidiametrum vulnerata, liquoris libræ octo aut decem. Hujus usum magnæ efficacis esse credunt ad renum & vesicæ

20 calculum & saburram tophaceam evacuandam. Succum ipsum

ipsum, sive liquorem, *lachrymas potabiles* vocat Olatius Magnus Hist. Septemtr. lib. XII. cap. I. v. Vide Hieron. Tragicum in descriptione betulæ.

CAPUT VICESIMUM

SUMMARIA.

1. Potus ex melle. 2. eius usus antiquissimus. 3. Nō Etis consilium Iovi datum. 4. potus mellei, Aristæi inventum. 5. Aristæi cum Baccho certamen de viteo & melleo potu. 6. Deorum examen utriusque potus. 7. Iovis decisio. 8. potus ex melle varij. 9. hydromel, melicratum, aqua mulsæ, medo. 10. mellina. 11. hydromelitis duo genera. 12. aqua melle linita. 13. parandi modus. 14. χονόμελι. 15. hydromeli sub vino legato non continetur. 16. μέλινογον. 17. duplex. 18. μέλινογον ὀδαγῆς. 19. parandi modus. 20. Error Eustathii. 21. Pollucis & Isidori. 22. & Cyrilli in Glosario. 23. hydromelitis & melicrati differentia. 24. ἰξογλυκῆς. 25. oxymel.

PRæter hætenus recensitos omnes ex frumentaceis, fructibusque arboreis & plantis arboribusque potus, parabantur & olim, & nunc etiam alii ex melle: quod non minus id suavitæ pollere, caput tentare & ebrietatem inducere animadversum esset. Quid vero mel proprie sit, & unde generetur, dubitat Plinius lib. XI. cap. XII. Num liquor ille, hæc verba ejus, sit calisudor, aut fiderum saliva, aut purgantis se æris succus. Parum certe philosophice, nisi per metaphoram omnia explices, atque in bonum sensum trahas. Nos speciem roris esse putamus, & cum Aristotele lib. V. Hist. anim. cap. XXI. dicimus esse humorem dulcem & roridum, herbis floribusque insidentem, quem apes deinde colligunt & comportant. Ex hoc autem melle confectos potus inebriantes, vetustissimi inventi esse gentiles crediderunt.